

НАРЕДБА № 6 ОТ 1 СЕПТЕМВРИ 2009 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "ПЛЕТАЧ"

В сила от 29.09.2009 г. Издадена от Министерството на образованието, младежта и науката

Обн. ДВ. бр.77 от 29 Септември 2009г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 542140 "Плетач" от област на образование "Производство и преработка" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 542140 "Плетач" съгласно приложението определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалностите 5421401 "Ръчно художествено плетиво" и 5421402 "Плетач на настолна плетачна машина".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието, младежта и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията 542140 "Плетач".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Плетач" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материална база и изискванията към обучаващите.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Плетач"

Професионално направление:		
542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия	
Наименование на професията:		
542140	Плетач	
Специалности:		Степен на професионална квалификация
5421401	Ръчно художествено плетиво	първа
5421402	Плетач на настолна плетачна машина	първа

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минимално входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 г., съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За обучение по професията "Плетач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация минималното входящо образователно равнище за ученици е завършен VI клас, а за лица, навършили 16 г., е завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за оgramотияване по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Плетач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква предишна професионална квалификация или професионален опит.

За обучение по професията "Плетач" с придобиване на първа степен на професионална квалификация на лица с професионален опит по тази професия се организира надграждащо обучение за усвояване на компетенциите, описани в т. 4, които лицето не притежава.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в закони и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Плетачът може да изработва ръчно различни видове изделия на 1, 2 и 5 игли - шал, шапка, жилетка, чорап, ръкавица, мильо и други изделия, като съчетава правилно различни по цвят и състав прежди и конци; подбира подходящи игли за съответната прежда.

Плетачът може да изработва с настолна плетачна машина различни видове изделия - шал, шапка, жилетка и други плетени изделия, като съчетава правилно различни по цвят и състав прежди и конци.

Плетачът определя размерите на всеки детайл от изделието, като използва технологична карта, схема или инструкция в зависимост от вида на преждата, иглите и плетката. Сглобява изделието и го подготвя за клиента.

Плетачът отговаря за качествено изпълнение на изделието, както и за количеството на изразходвания материал.

Няма специални изисквания за здравословното състояние на лицата, които желаят да придобият квалификация по тази професия. Упражняването ѝ е подходящо и за лица в неравностойно положение.

Умението за разпознаване и подходящо комбиниране на цветовете, сръчността и наблюдателността са важни качества, необходими за практикуване на професията. За работа в предприятие или в ателие е необходимо и умение за работа в екип.

При изработване на ръчно плетиво се използват игли за плетене, обръч, кука, игла за шиене, ножица, сантиметър, техника за гладене. При машинно изработване на плетени изделия, освен посочените средства, се използва и настолна плетачна машина с всички необходими приспособления към нея.

Работното време може да бъде строго регламентирано (на пълен работен ден), както и индивидуално и гъвкаво, съобразено с възможностите на плетача.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Плетач" може да продължи обучението си за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в текстилното производство", специалност "Плетачество", или на трета степен на професионална квалификация по професиите "Моделierer-технолог на облекло" и "Дизайнер", специалност "Моден дизайн", ако отговаря на изискванията за входящо образователно равнище, определено в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България (НКПД), утвърдена от министъра на труда и социалната политика със Заповед № 742 от 27.XII.2005 г., последно изменение № РД 01/1114 от 30.XII.2008 г.

Плетачът, както и другите занаятчии често са самостоятелно заети лица. Той може да работи в собствения си дом или в частни ателиета, както и в предприятия, произвеждащи плетени изделия с ръчно изработени елементи, или в дизайнерски фирми, под ръководството на по-високо квалифицирани кадри. Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Плетач" може да заема следните длъжности от НКПД: 7432-2006 Работник, плетачна машина, 7432-2003 Работник, плетач, 7432-2002 Плетач на една кука, както и други, включени при актуализирането на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- познава и спазва изискванията и разпоредбите на нормативните документи, регламентиращи дейностите в занаятчийското производство;

- участва активно при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа и търси помощ от тях, отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- осъществява ефективни комуникации с колеги, клиенти и прекия си ръководител;
- разбира своята роля в дейността на предприятието, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на производствени операции;
- познава специфичната терминология в производството на облекло и плетени изделия;
- използва правилно основните текстилни суровини, познава техните свойства и приложението им в производството на текстил и облекло;
- познава и спазва технологичната последователност при производството на плетени изделия;
- знае правилата за съхранение на материали и на готова продукция;
- притежава знания и умения за оценяване на качеството на произведеното изделие;
- познава видовете дефекти и причините за тях.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията 542140 "Плетач" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага технологиите и методите, използвани в плетачеството;
- познава устройството и принципа на работа на машините, съхранява и борави с инструментите, приспособленията и материалите, използвани при изработката на плетени изделия;
- познава различните естествени и изкуствени прежди и материали и приложението им;
- познава терминологията в плетачеството и разчита инструкциите за изработване на различни видове плетени изделия;
- познава основните символи и умее да разчита схеми;

- познава основните видове плетки и ги прилага при изработване на плетени изделия.

4. Резултати от ученето

Компетенции Резултати от ученето
Обучаваният трябва да:

Общи за професия "Плетач"

1. Познава и спазва правилата за здравословен и безопасен труд (ЗБУТ)	1.1. Описва и спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания;
1.2. Открива и сигнализира за източници на риск;
1.3. Използва лични и колективни предпазни средства;
1.4. Спазва лична хигиена и хигиена на работното място в съответствие със здравословните и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания;
1.5. Описва и спазва правилата за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите;
1.6. Използва по предназначение средства за противопожарна защита (кофпомпа, пожарогасител и др.);
1.7. Оказва долекарска помощ при необходимост;
1.8. Спазва изискванията за опазване на околната среда от замърсявания.
2. Изработва мостри от основни видове плетки	2.1. Познава основните видове нишки и прежди, използвани в плетачеството, както и свойствата и предназначението им;
2.2. Познава видовете плетки и техните структурни елементи-бримка (лицева, опакова), свивка (две бримки, изплетени заедно), наметка (наддавка) и др.;
2.3. Разпознава графичните означения на лицева, опакова бримка, наметка и др.;
2.4. Разчита схеми на различни видове плетки;
2.5. Назовава основни термини, които се използват при изработване на плетива;
2.6. Познава начините на заплитане;
2.7. Познава и ползва основните бримкообразуващи елементи;
2.8. Изплита мостри на основни видове плетки по инструкция или по схема;
2.9. Обработва мострата в съответствие с технологичните изисквания.
3. Изработва мостра от различни по цвят прежди	3.1. Познава основните цветови гами и възможности за цветови комбинации;
3.2. Изработва мостра с различни по цвят прежди по зададена схема;
3.3. Съвързва по подходящ начин отделни части, изработени от прежди с различен цвят;
3.4. Проверява стабилността на цвета на преждата при пране.

4. Извършва заключителни операции (пране, изсушаване, гладене, съединяване на детайлите и цялостно оформяне на готовото изделие)	4.1. Познава различни видове перилни препарати; 4.2. Изпира ръчно или машинно и изсушава изделието, като спазва изискванията за температура и вид перилен препарат според вида и състава на преждата (вълна, памук, синтетика и др.); 4.3. Познава съоръженията за влаготоплинна обработка и глади детайлите на изделието при параметри, съобразени със състава на преждата и вида на плетката; 4.4. Разпознава видовете ръчни инструменти и приспособления и ги използва по предназначение; 4.5. Съединява детайлите ръчно с подходящ шев; 4.6. Пришива джобове, панделки, копчета, капачета и други декоративни елементи; 4.7. Преценява необходимостта от изпиране и гладене на изделието; 4.8. Познава изискванията за подходяща температура при изпиране според вида и състава на преждата (вълна, памук, синтетика); 4.9. Подготвя указания за клиента за поддържане на готовото изделие.
5. Подготвя изделието за клиента	5.1. Познава техники за сгъване на различни видове плетени изделия; 5.2. Постава етикет на всяко готово изделие; 5.3. Разчита етикети на плетени изделия; 5.4. Опакова готовите плетени изделия.

Специфични за специалност "Ръчно художествено плетиво"

6. Изработва ръчно едноцветен или многоцветен шал	6.1. Познава зависимостта между номера на иглите и дебелината (линейната плътност) на преждата; 6.2. Подбира подходящи игли според вида на преждата и избраната плетка; 6.3. Изплита мостра в избраната плетка, определя броя на бримките в един ред (бримковите стълбчета) и броя на бримковите редове според размерите на шала; 6.4. Познава начините за изплитане на първата и последната бримка в реда; 6.5. Заплита първия ред; 6.6. Плете равномерно, с постоянно опъване на нишката, определения брой бримкови редове; 6.7. Изплита последния ред от изделието; 6.8. Изработва допълнителни декоративни елементи.
7. Изплита ръчно детайли	7.1. Разчита схеми на плетки и на кройки; 7.2. Изплита ръчно мостра и определя броя бримки в един ред и

за различни плетени изделия (елек, пуловер, жилетка, блуза и др.) по предварителна кройка	<p>броя бримкови редове за детайла в съответствие с кройката;</p> <p>7.3. Разпознава детайлите на плетено изделие-предница, гръб, ръкав, деколте, яка, бие и др.;</p> <p>7.4. Познава технологията за ръчно плетене чрез окрояване;</p> <p>7.5. Изплита ръчно съответния детайл по схема, като спазва технологичните изисквания за окрояване - свиване или надаване на бримка.</p>
8. Изплита чорапи на 5игли	<p>8.1. Познава технологията за изплитане на чорап;</p> <p>8.2. Познава начините за оформяне на пета на чорап;</p> <p>8.3. Подбира игли според дебелината (линейната плътност) на преждата;</p> <p>8.4. Изплита чорапите, като следва технологичната последователност.</p>
9. Изработва покривка на една кука	<p>9.1. Познава текстилните материали и инструментите за изработване на изделие на една кука;</p> <p>9.2. Познава условните означения и разчита схеми;</p> <p>9.3. Избира подходяща кука според дебелината на преждата;</p> <p>9.4. Изпълнява верижка (синджир), нисък и висок пълнеж;</p> <p>9.5. Изплита покривка по схема;</p> <p>9.6. Познава и приготвя смеси за колосване;</p> <p>9.7. Колосва и изсушава плетеното изделие, за да му придаде завършен вид.</p>

Специфични за специалност "Плетач на столна плетачна машина"

10. Работи с основни видове столни плетачни машини	<p>10.1. Познава основните видове столни плетачни машини, техните части и приспособления;</p> <p>10.2. Монтира и почиства периодично столна плетачна машина съгласно приложените инструкции;</p> <p>10.3. Подменя игли на столна плетачна машина;</p> <p>10.4. Познава начините за заплитане на столна плетачна машина и изплитане на основни видове плетки;</p> <p>10.5. Регулира опъването на нишката;</p> <p>10.6. Познава зависимостта между дебелината на преждата (линейната плътност) и фиността на машината;</p> <p>10.7. Познава и регулира бримкообразуващите детайли и възли на плетачната машина;</p> <p>10.8. Анализира причините за дефекти по време на плетене и е в състояние да ги отстранява.</p>
11. Изплита на столна	<p>11.1. Разчита схеми на кройки;</p> <p>11.2. Изплита на плетачна машина мостра и преизчислява броя</p>

плетачна машина	бримки в един ред и броя бримкови редове за детайла в съответствие с кройката;
детайли на плетени изделия (елек, пуловер, жилетка, блуза и др.) по предварителна кройка	11.3. Разпознава детайлите на плетено изделие-предница, гръб, ръкав, яка, бие и др.; 11.4. Познава технологията за плетене чрез окрояване на настолна плетачна машина; 11.5. Изплита на настолна плетачна машина съответния детайл по схема, като спазва технологията за окрояване.

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

В учебния кабинет се провежда обучението по теория на професията.

Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и др.).

Помощно оборудване - шивашки метър, линеал, ножица.

Учебни помагала - табла с мостри на основни, помощни и спомагателни материали, схеми за устройството на различните видове машини за плетене, материали, онагледяващи организацията на работните места по професията и за технологичната последователност на изработване на детайли за плетено облекло и изделия, предназначени за бита, цветови карти на основните цветове гами, каталози от различни по произход преди с описание на състава и свойствата им, схеми на плетки и изделия, инструкции за изпълнението им.

5.2. Учебна работилница/ателие по плетачество

В учебните работилници се провежда обучението по практика на професията. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и работно място за обучаващия.

Основно оборудване - работна маса за извършване на ръчни операции, гладачна маса, парна ютия, манекен, шкафове или хранилище за основни и помощни материали и др.

Помощно оборудване - ножица, шивашки метър, преди, игли, обръчи, куки, игли с големи уши.

За обучение по плетене на настолна плетачна машина обучаващата институция трябва да разполага с машина за всеки двама обучавани, монтирана на подходяща маса/плот.

6. Изисквания към обучаващите

Преподавателите по теория на професията трябва да притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър", с квалификация за изработване на плетени изделия.

Преподавателите по практика трябва да притежават образователно-квалификационна степен "специалист", придобита до влизане в сила на изменението на Закона за висшето образование, "бакалавър" или "магистър", с квалификация за изработване на плетени изделия или с майсторско свидетелство по Закона за занаятите.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.